

Reactie AVN op Plan-MER Masterplan Kijkduin

Inleiding

De Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor Den Haag en omstreken (AVN) maakt graag van de gelegenheid gebruik een reactie te geven op de Plan-MER Masterplan Kijkduin en beoogt hiermee een constructieve bijdrage te leveren aan de ontwerpfase. De AVN stelt er prijs op ook bij het uitwerken van groene deelplannen betrokken te worden.

De AVN heeft als doelstelling “Bescherming, behoud en uitbreiding van natuur en landschap in Den Haag en omstreken”. Daar zit onze deskundigheid en daar willen we ons in ons commentaar ook zo veel mogelijk toe beperken. Recreatie, verkeer- en parkeermanagement zijn bij de ontwikkelingen in Kijkduin echter onlosmakelijk verbonden aan natuur en groen.

De AVN beschouwt *groen* als een begrip dat betrekking heeft op de kwantitatieve, landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit. *Natuur* is direct verbonden aan de ecologische natuurwaarde van het groen.

Dit commentaarstuk is als volgt opgebouwd. Allereerst geven we een opsomming van de door ons gehanteerde uitgangspunten, gevolgd door een samenvatting van onze algemene commentaarpunten. Deze worden vervolgens verder uitgewerkt. Daarna volgt specifiek commentaar op bepaalde deelaspecten van de Plan-MER. Tenslotte volgt commentaar op enkele ontwikkelvelden. Het door de AVN ontwikkelde alternatief “Landgoed Kijkduin” is als bijlage gevoegd.

Uitgangspunten AVN

Wat de AVN voor Kijkduin wil behouden:

- De kernkwaliteit van het groengebied van Kijkduin: een natuur & recreatiegebied met het bijzondere reliëf van de puinduinen, dat in combinatie met de omliggende Natura2000 gebieden zorgt voor het gevoel “even helemaal weg uit de stad”.
- De kwaliteit van de omliggende Natura2000 en andere beschermde gebieden.
- Ecologisch goed functionerende verbindingen.
- Het open karakter van een robuust aaneengesloten groengebied.

Wat de AVN aan Kijkduin wil verbeteren:

- Het wegnemen van barrières in de ecologische verbindingen.
- Bufferzones om de Natura2000 duinen te beschermen.
- Het opknappen van paden en straatmeubilair.
- Beter onderhoud.
- Toevoegen van culturele en milieu-educatieve elementen.
- Een aantal woningen/voorzieningen dat past in het draagvermogen van Kijkduin Binnen.

Samenvatting algemeen commentaar

1. **Waardering voor kwaliteit Plan-MER.** De AVN heeft waardering voor de kwaliteit van de Plan-MER. De inhoud getuigt van een gedegen aanpak en deskundigheid.
2. **Toetsingskader provincie ontbreekt.** Bij ontbreken van een helder toetsingskader (o.a. Toetsingscriterium Natuurschoon) kan overleg met de provincie leiden tot ondoorzichtige afwegingen en besluiten. De AVN pleit voor snelle afronding van de benodigde provinciale kaders zodat heldere afweging mogelijk wordt.
3. **Bouwopgave dwingt tot keuzes tussen verkeerde alternatieven.** De bouwopgave voor Kijkduin uit de Structuurvisie is een knellend keurslijf voor de planontwikkeling van Kijkduin. Het beste alternatief A, de Groene Grens, scoort hierdoor laag door gedwongen hoogbouw en verdichting. De AVN pleit voor heroverweging van de bouwopgave.
4. **Integrale gebiedsontwikkeling onder druk.** De AVN pleit voor een benadering waarin de verschillende ontwikkeldoelstellingen voor het gebied integraal worden beschouwd en tegen elkaar worden afgewogen. Door de bouwopgave leidend te maken, gecombineerd met de randvoorwaarde “saldoneutraal”, worden overige maatregelen de sluitpost.
5. **Benodigde maatregelen Voorkeursalternatief (VKA) te vrijblijvend.** In de beschrijving van het VKA (para 7.2) worden de nadelige effecten goed verwoord, maar de benodigde maatregelen (tabel 7-11) zijn te vrijblijvend verwoord (“nader onderzoek”), zoals t.a.v . ecoduct en hoogte Hotel Atlantic (zie ook voorgaand punt).
6. **Verwachtbare recreatiedruk beter kwantificeren.** De Plan-MER beschouwt ten onrechte alleen de vergroting van recreatiedruk door extra woningen in Kijkduin. De verwachte recreatiebehoefte in de regio moet worden gekwantificeerd. Het rapport van de Stichting Recreatie van november 2008 constateert een tekort aan recreatieve ruimte.
7. **Ontwikkeling verkeersdruk en parkeerbehoefte beter kwantificeren.** De verwachte recreatiedruk leidt ook tot een toename van de verkeersdruk en extra behoefte aan parkeren. Deze effecten moeten beter worden gekwantificeerd.
8. **Meer aandacht voor OV.** De verkeers- en parkeerdruk kan worden verminderd door stimulering van gebruik van Openbaar Vervoer door bezoekers van Kijkduin. Dit aspect krijgt in de plan-MER onvoldoende aandacht.
9. **Woningbouw ontwikkeling regionaal beschouwen.** De woningbouw in de Westlandse Zoom is geen autonome ontwikkeling maar moet worden meegenomen in een regionale benadering. Ontwikkeling van unieke woonmilieus zoals in Vroondaal maakt andere keuzes voor Kijkduin mogelijk.
10. **Aanzanden puinduin.** De natuurwinst die in de Plan-MER wordt verwacht van aanzanden van de puinduin, wordt door de AVN betwijfeld. De puinduin hebben nu een bijzondere natuurwaarde door hun reliëf. Het benodigde grondverzet is erg kostbaar. Dat geld kan beter worden besteed aan kwaliteitsverbetering zoals opheffen van ecologische barrières.

Uitwerking algemeen commentaar

Ad 2 - Toetsingskader provincie ontbreekt

De AVN ervaart het als een groot gemis dat belangrijke beslisdocumenten van de provincie niet meegenomen kunnen worden in de beoordeling van de Plan-MER. Het toetsingscriterium Natuurschoon en Natuurwetenschappelijke betekenis, het Beheerplan Solleveld/Kapittelduinen en de Structuurvisie Provincie Zuid-Holland ontbreken nu in het beoordelingskader. Daardoor ontstaat het gevaar dat er geen transparante toetsing kan worden uitgevoerd en in plaats daarvan de gemeente in overleg treedt met de provincie. Dat kan leiden tot ondoorzichtige afwegingen. De AVN pleit er daarom voor dat de gemeente aandringt op een voortvarende afronding van de benodigde toetsingsinstrumenten door de provincie.

Ad 3 - Bouwopgave dwingt tot keuzes tussen verkeerde alternatieven

De Plan-MER laat duidelijk zien dat er eens te meer aanleiding is de bouwopgave in Kijkduin te heroverwegen. In alle alternatieven blokkeert het aantal woningen een optimaal ontwikkelingsmodel. Door de in de Structuurvisie gestelde bouwopgave als uitgangspunt te hanteren ontstaat een knellend keurslijf. Het Voorkeursalternatief (VKA) is niet de best mogelijke ruimtelijke keuze voor Kijkduin, maar de beste keuze die in de Plan-MER binnen dit knellende keurslijf gemaakt kan worden. Dat is een groot verschil. Alternatief A met het model de Groene Grens is ruimtelijk de beste keuze als er minder woningen worden gebouwd en Hotel Atlantic niet verhoogd wordt. Dan is in dit alternatief ook de ernstig negatieve score op beschermde plant- en diersoorten verminderd. Alternatief A biedt ook kansen in één keer de overzichtelijkheid, de belevingswaarde en de sociale veiligheid te verbeteren en daarmee de samenhang in het gebied (zie Plan-MER p. 63). Het VKA leidt echter door de bebouwing van het Storksveld, boven het sportcentrum Ockenburgh en aan de zuidkant van het Kijkduinpark tot verdere verstedelijking en versnippering, zoals ook in de Plan-MER in paragraaf 7.2.4. wordt geconcludeerd.

Ad 4 - Integrale gebiedsontwikkeling onder druk

Doordat de bouwopgave leidend is, en tegelijkertijd het totale plan saldoneutraal moet worden uitgevoerd, zal de gemeente bij de planuitwerking keuzes moeten maken. De gewenste kwaliteitsverbetering van natuur en landschap dreigt hierbij het kind van de rekening te worden. De houdbaarheid van de landschappelijke drager, het speerpunt voor de groene ontwikkeling van Kijkduin, staat hierdoor op het spel. Als de bouwopgave wordt losgelaten en plaats maakt voor een integrale gebiedsontwikkeling is er wellicht, als gevolg van “rood voor groen”, minder budget beschikbaar voor kwaliteitsverbetering. Daarom moeten er prioriteiten voor kwaliteitsverbetering worden gesteld. Uitvoering van de ambities van de beleidsnota Groen Kleurt de Stad heeft daarbij prioriteit. Ons commentaar geeft een aanzet voor keuzes bij kwaliteitsverbetering (zie o.m. punt 10 hierna).

In het door ons ontwikkelde alternatief Landgoed Kijkduin (zie bijlage) is uitgegaan van een integrale gebiedsontwikkeling met uitvoering van de ambities van de beleidsnota Groen Kleurt de Stad.

Ad 5 - Benodigde maatregelen Voorkeursalternatief (VKA) te vrijblijvend

De Plan-MER geeft in paragraaf 7.2 een goede beschrijving van de tekortkomingen van het VKA. Deze worden echter niet consequent vertaald in benodigde maatregelen in paragraaf 7.3. Wij pleiten ervoor dat de Plan-MER helder beschrijft welke maatregelen noodzakelijk zijn, en dat de (budgettaire) uitvoerbaarheid daarvan later wordt beschouwd. We geven hiervan 2 voorbeelden.

Paragraaf 7.2.4 beschrijft de effecten van de doorsnijding van de ecologische verbindingzone door de Kijkduinsestraat en de Hoek van Hollandlaan, en stelt dat deze daardoor geen wezenlijke versterking is. De logische conclusie zou zijn dat over beide barrières een ecoduct moet worden aangelegd. In paragraaf 7.3.12 van de Plan-MER wordt die conclusie alleen getrokken voor de Kijkduinsestraat (het blijft onduidelijk waarom er geen ecoduct nodig is over de Hoek van Hollandlaan), terwijl dit in tabel 7-11 verder wordt afgezwakt tot: “Masterplan / volgende planfasen: nader onderzoek”. Wij zijn daarnaast van mening dat de ecoducten soortgericht moeten worden ingericht.

Paragraaf 7.2.4 beschrijft ook de mogelijk negatieve gevolgen van de hoogbouw van het Hotel Atlantic voor trekkende lijsters en migratieroutes voor vleermuizen. Hieraan worden echter geen consequenties gekoppeld. Een voor de hand liggende maatregel zou zijn: “afzien van verhoging Hotel Atlantic, tenzij onderzoek aantoon dat er geen negatieve gevolgen zijn”. In paragraaf 7.3.12 wordt echter niet ingegaan op de in paragraaf 7.2.4. genoemde negatieve effecten en wordt alleen (overigens terecht) gesteld dat verhoging een significant effect heeft op het natuurschoon. Daaraan wordt (terecht) de conclusie verbonden dat in het Masterplan moet worden opgenomen dat het Hotel Atlantic niet kan worden verhoogd, in afwachting van de uitwerking en vaststelling van het toetsingskader Natuurschoon. Ook in tabel 7-11 wordt voorbij gegaan aan de negatieve effecten genoemd in paragraaf 7.2.4 (trekkende lijsters en migratieroutes voor vleermuizen).

Ad 6 - Verwachtbare recreatiedruk beter kwantificeren

Het onderwerp recreatie is onderbelicht in de Plan-MER. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar de recreatiedruk en recreatiebehoefte op korte en langere termijn. Het rapport van de Stichting Recreatie van november 2008 constateert een tekort aan recreatieve ruimte in de regio. Er moet worden onderzocht wat dit betekent voor Kijkduin. Het is immers aannemelijk dat de kwaliteitsverbetering van de voorzieningen een aanzuigende werking zal hebben op recreanten. De toename van recreatiedruk wordt op p.36 van de Passende Beoordeling slechts gemeten aan de hand van de toename van woningen en daarmee teruggebracht tot een relatief kleine toename. Andere factoren voor toename worden niet meegewogen maar de uitkomst wordt wel gebruikt voor de beoordeling.

De Plan-MER stelt terecht op p. 100: “de beleving van het gebied wijzigt sterk door de aanleg van woon-, winkel- en wellness- voorzieningen”. Er is daarom een grote kans dat de recreatiedruk van Kijkduin zich zal verplaatsen naar de omliggende beschermde gebieden, waar het al te druk is. Zonder het nemen van maatregelen wordt de bestaande situatie in deze gebieden daarom steeds slechter. Dit probleem wordt in de Plan-MER niet onderkend. Nader onderzoek naar te nemen maatregelen zou moeten worden aanbevolen. Een in de Plan-MER wel genoemde maatregel tegen recreatiedruk in de duinen tussen Kijkduin en het Kijkduinpark, te weten handhaving, is echter naar onze verwachting niet effectief. Immers, het Hoogheemraadschap Delfland is eigenaar en handhaaft niet, omdat hun focus ligt op waterkering en niet op natuurbeheer.

Ad 7 - Ontwikkeling verkeersdruk en parkeerbehoefte beter kwantificeren

In aansluiting op het vorige punt moet de bestaande en toekomstige situatie m.b.t. de verkeersdruk en de parkeerbehoefte als gevolg van recreatie beter worden onderzocht en gekwantificeerd. Daarbij moet aandacht worden besteed aan de effecten van verkeerstoename op luchtkwaliteit, lawaaioverlast en het ruimtebeslag van parkeerplaatsen.

Ad 8 - Meer aandacht voor OV

Om de verkeersdruk en de bijbehorende negatieve gevolgen te verminderen zou het stimuleren van gebruik van Openbaar Vervoer meer nadruk moeten krijgen. Deze ambitie

ontbreekt vrijwel in het Masterplan, en de Plan-MER zou zich hierover moeten uitspreken. Zie ook ons commentaar op ontwikkelveld A6 verderop.

Ad 9 - Woningbouw ontwikkeling regionaal beschouwen

In de PlanMER wordt de woningbouwontwikkeling in de Westlandse Zoom gekenmerkt als een autonome ontwikkeling (p. 19). Dat vindt de AVN vreemd. Verwacht mag worden dat in het samenwerkingsverband met Haaglanden ruimte is voor afstemming, dus invloed. In het zelfde kader blijft het onbegrijpelijk dat de gemeente Den Haag vast houdt aan het creëren van unieke woonmilieus ten koste van natuurwaardes en openbare ruimte terwijl er in de nabije omgeving dat soort woonmilieus zijn: Vroondaal, nieuw woonmilieu in de duinen van Monster, Wassenaar. De AVN pleit voor een regionale blik op ruimtelijke dilemma's.

Ad 10 - Aanzanden puinduinen

Betwistbaar is of de positieve waardering die de Plan-MER in de hele beoordeling geeft voor het aanzanden van de puinduinen, terecht is. In de Plan-MER wordt bij alle alternatieven gesteld dat het landschap daardoor een natuurlijker aanzien krijgt. Deze stelling wordt niet onderbouwd. De hoge puinduinen zijn een kernkwaliteit van Kijkduin. Ze leveren een uniek reliëf op. Dat is een bijzondere kwaliteit die ook in de structuurvisie van Haaglanden bij de beschrijving van de Westlandse Zoom wordt onderschreven. Grondverzet/zandsuppletie, want dat is aanzanden, is bovendien erg kostbaar. De AVN zou dat geld liever zeker stellen voor een wezenlijke kwaliteitsverbetering zoals het opheffen van barrières in de ecologische verbindingen en een natuurlijke herinrichting van de Machiel Vrijenhoeklaan zonder parkeren.

Specifiek commentaar op deelaspecten

A. Landschappelijk raamwerk

Het landschappelijk raamwerk is de drager voor de groene ontwikkeling in Kijkduin. De Plan-MER interpreteert het landschappelijk raamwerk op twee verschillende manieren. Op blz. 142 wordt het landschappelijk raamwerk bij het Gebieds Gericht Milieu Beleid getoetst op:

- het versterken van landschappelijke differentiatie en natuurwaarde
- het verbeteren van sportvoorzieningen
- het vergroten van de bereikbaarheid per openbaar vervoer, fiets en auto.

Op blz. 22 van de Passende Beoordeling wordt het landschappelijk raamwerk ter wille van de beoordeling onderverdeeld in:

- graven van nieuwe watergangen en vijvers
- creëren van nieuw duinlandschap door grondverzet tussen de puinduin
- aangepaste wegen- en padenstructuur.

Het is onduidelijk hoe zich dat met elkaar verhoudt en ook waar de prioriteit bij de uitvoering van het landschappelijk raamwerk ligt. Wordt hier al een onderscheid gemaakt in belangrijke en minder belangrijke maatregelen? Infrastructurele maatregelen (paden en wegen, maar ook nieuwe watergangen) zijn per definitie kostbaar. Als het versterken van de landschappelijke differentiatie zich beperkt tot het grondverzet bij de puinduin en als bij het verbeteren van sportvoorzieningen ook nog de verplaatsing van het Storksveld gemoeid is, is het budget waarschijnlijk op en zullen andere verbeterings-voorstellen zoals het verbeteren van soortgerichte biotopen, het opheffen van barrières, het creëren en versterken van nieuwe ecologische verbindingen mogelijk afvallen.

In de Plan-MER wordt niet uitgesproken welke verbeteringen essentieel zijn voor het versterken van de natuurwaarde en de beoogde kwaliteitsverbetering van groen en natuur.

B. Beeldkwaliteitplan voor openbare ruimte

In de Plan-MER wordt grote waarde gehecht aan de beeldkwaliteitplannen. Ze worden in verschillende ontwikkelgebieden in de randvoorwaarden meegenomen. De AVN heeft bij de gemeente bepleit dat er ook voor de ontwikkeling van het groen in de openbare ruimte een beeldkwaliteitplan wordt gemaakt. Dat vult de leemte op die is ontstaan omdat groen in de openbare ruimte buiten de scope van deze Plan-MER valt. Een beeldkwaliteitplan moet ook in dit gebied werken als een randvoorwaarde om de kwaliteit van het groengebied dat buiten de Natura2000 gebieden valt te borgen en voorkomen dat de openbare ruimte een sluitpost wordt bij de ontwikkeling van Kijkduin. De gemeente heeft het voorstel van de AVN positief ontvangen maar nog niet uitgevoerd op dit moment.

C. Bufferzones

De AVN is een groot voorstander van de aanleg van bufferzones daar waar in of aan de rand van een Natura2000 gebied wordt gebouwd. Een bufferzone geeft ruimte aan de natuur. De omvang van een bufferzone zou gemeten kunnen worden aan de afstandnorm voor de beoordeling van storingen van licht, geluid en trillingen op Natura2000 gebieden (Plan-MER p. 35). Een voorbeeld van hoe het er in de praktijk aan toegaat met wonen aan de rand van een Natura2000 gebied zonder bufferzone is de Zeewindelaan. Daar hebben bewoners zich een stuk Natura2000 toegeëigend om hun eigen tuin groter te maken. De AVN heeft daar bezwaar tegen aangetekend en deze zaak gewonnen bij de Raad van State. Zie ook ons commentaar op ontwikkelveld A3 verderop.

D. Aanvullend ecologisch onderzoek in de Westduinen

De duinen tussen Kijkduin en het Kijkduinpark, de Westduinen (onderdeel van Solleveld), zijn niet opgenomen in de Plan-MER. De argumentatie om dat niet te doen is “er groeit vegetatie die niet kenmerkend is voor één van de habitattypen”(blz. 16 Passende Beoordeling). Een goed ecologisch onderzoek ontbreekt echter in dit deel van de duinen. De AVN is van mening dat dit onderzoek alsnog moet plaatsvinden. Er zijn onvoldoende gegevens om te concluderen dat dit deel van de duinen niet in in Plan-MER thuis hoort. Onderzoek is met name belangrijk voor maatregelen ter bevordering van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de grijze duinen, belangrijk voor de verspreiding van soorten en vooral voor de zandhagedis. De grijze duinen hebben de instandhoudingsdoelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit. De nieuw geplande duinstrook tussen Kijkduin Bad en het achterliggende groengebied kan een ecologische verbinding van betekenis worden voor de ontwikkeling van de grijze duinen.

E. Bodem

In de Plan-MER (blz. 125) is één van de maatregelen om bodemdaling tegen te gaan het aanleggen van kunstgras op de voetbalvelden. Onderzocht zou moeten worden in welke mate de voetbalvelden bijdragen aan de bodemdaling en of het verlies aan natuurwaarde door de aanleg van kunstgras daar tegen opweegt. Het middel zou wel eens veel erger kunnen zijn dan de kwaal. Bovendien blijkt uit paragraaf 6.1.3. van de Plan MER dat bodemdaling bij geen van de alternatieven een probleem is.

F. Grondwaterstanden

Bij bouwen vlakbij Natura2000 gebieden of andere beschermde gebieden is de kans groot dat het grondwaterpeil verandert. Dat kan dramatische gevolgen hebben voor monumentale bomen. De wortelstructuur reikt immers tot het niveau van het grondwater. Op blz. 113 staat summier genoemd dat lokale effecten van bronbemaling effecten kunnen hebben op de vitaliteit van bomen. De AVN vraagt daar extra aandacht voor.

Dit mogelijke effect op bomen versterkt het argument van de AVN niet dicht tegen Natura2000 en andere beschermde gebieden te bouwen en altijd een bufferzone in acht te nemen

G. Duurzaamheid

De aanbeveling van de AVN is om bij de aanleg van de paden rekening te houden met het streven naar duurzaamheid. Geen asfalt dus, maar milieuvriendelijke klinkers. Eenzelfde duurzaam argument geldt voor de aanleg van het plein bij de Internationale School. Daar staat Chinees graniet voor ingevuld. Er zijn voldoende duurzame alternatieven die ook beter passen bij het landschap van Kijkduin.

H. Bestemmingsplannen

In de Plan-MER staat aangekondigd dat de gemeente overweegt voor Kijkduin 2 bestemmingsplannen te maken. Eén voor Kijkduin Bad en één voor Kijkduin Binnen (het groengebied rond Kijkduin). De AVN kan de implicaties van deze keuze op dit moment niet overzien. Zeker waar het gaat om een integrale gebiedsontwikkeling van Kijkduin. Dat lijkt in strijd met de opsplitsing.

In de Plan-MER wordt op p.141 in het kader van het gebiedsgericht milieubeleid gesteld: “Voor het plangebied in de toekomstige vorm is het gebiedstype Wonen leidend”. De AVN vindt het onduidelijk of deze zin betekent dat ook de groene ruimte in Kijkduin Binnen onder

gebiedstype Wonen gaat vallen. De AVN is van mening dat deze groene ruimte moet blijven vallen onder het thans geldende gebiedstype Groene Hoofdstructuur en Water.

I. Cumulatieve effecten

De effecten van alle (master)plannen dienen cumulatief ook buiten het plangebied getoetst en inzichtelijk gemaakt te worden. Voor Kijkduin geldt dat met name voor de masterplannen Scheveningen-Kust en de Lozerlaan/De Uithof. Maar ook de plannen voor de Internationale Ring, de Westlandse Zoom en andere relevante plannen kunnen invloed hebben op de kwaliteit van het groen en de natuur, recreatiedruk, duurzaamheid (CO₂), de parkeer- en verkeersdruk, kortom de leefbaarheid in Kijkduin.

J. Overige deelaspecten

Fietspad aan zee

De AVN ondersteunt de argumenten in de Plan-MER om geen fietspad door het Natura2000 gebied aan te leggen. Wij bevelen aan het bestaande fietspad bij de doorsteek Kijkduin Bad te verbeteren.

Luchtbrug tussen de puinduin

De AVN vindt een luchtbrug tussen de puinduin geen toegevoegde waarde hebben. De brug zal eerder een negatief effect hebben op het landschap en de natuurbeleving. Ook het argument dat je vanaf de brug de zee kunt zien, slaat niet aan bij ons. De zee kun je vanaf de puinduin op verschillende plekken zien.

Wandelpad in Ockenrode

In de Plan-MER wordt een wandelpad in Ockenrode afgewezen. Met de ervaring van fietspad 10 in Meijndel denkt de AVN dat het mogelijk moet zijn een wandelpad aan te leggen als aan de voorwaarden wordt voldaan die een gebied als Ockenrode vereist en de aanleg van een pad niet leidt tot significant negatieve effecten. Dat betekent zeker dat het wandelpad ontoegankelijk gemaakt moet worden voor mountainbikers.

Ontsluiting van natuurgebieden biedt de mogelijkheid de bezoeker te laten genieten van wat bijzondere natuur hen biedt. Een wandelpad in Ockenrode werkt mee aan verspreiding van recreatiedruk en verhoging van de belevingswaarde in dit gebied.

Haagse Beek

In het masterplan staan plannen om de Haagse Beek te “upgraden”. De AVN is van mening dat er goed onderzoek nodig is voor de plannen worden uitgevoerd. Het is ons bekend dat de stroming in de beek peilgestuurd wordt door het Hoogheemraadschap. Door de beek in Kijkduin te verwijden (er komen waarschijnlijk poelen zoals in het Rode Kruis Plantsoen) komt de stroming ter plaatse tot stilstand en wellicht ook verderop stroomafwaarts. Kenmerkende stroomsoorten zullen verdwijnen om plaats te maken voor algemene soorten van het stilstaande water. Een en ander is afhankelijk van de hoeveelheid water die door de beek wordt opgevangen vanuit de duinen. Die berekening is mogelijk.

Commentaar op ontwikkelvelden

A2 Hotel Atlantic

De AVN is tegen een verhoging van Hotel Atlantic. Er is, ook in de Plan-MER, voldoende aangetoond dat het hotel door de ligging aan het Natura2000 gebied Westduinpark al significante negatieve effecten veroorzaakt door de huidige hoogte. Een verhoging maakt het alleen maar erger. Zie ook ons algemeen commentaar punt 5.

A3 Woongebouw op de parkeerplaats

De AVN is tegen een nieuw woongebouw aan het Natura2000 gebied Westduinpark. Het is een ongewenste verstedelijking van het gebied. Extra uitstoot van stikstof en fijnstof door verkeer zullen een negatief effect hebben op de bemesting van het Westduinpark. De natuurbeleving wordt verder negatief beïnvloed. Bovendien ligt de voorgestelde bebouwing middenin de nieuwe ecologische verbinding tussen Solleveld en het Westduinpark. Het woongebouw is een compensatie voor de sloop van de nabijgelegen zorgflat. De sloop dient om de natuurlijke verbinding tussen de Solleveld en het Westduinpark te versterken. De AVN vindt de prijs daarvoor, een woongebouw aan de rand van een Natura2000 gebied, te hoog.

A5 Zeehospitium

De AVN is van mening dat er alle reden is om de locatie van het voormalige Zeehospitium terug te geven aan het Natura2000 gebied waarin het al jaren is geïntegreerd. Onder de NBwet is de locatie als verharding uitgezonderd van het Natura2000 gebied. Feitelijk is het nu geen verharding meer. De bedoeling is dat de oude doelen van de Nbwet bij een definitieve aanwijzing worden opgenomen in de Natura2000 wetgeving. Dat is een goed moment om de oppervlakte van het Natura2000 gebied te vergroten met de locatie van het Zeehospitium.

A6 Middenberm Badplaats

In de Plan-MER wordt niet onderkend dat bouwen op deze locatie een blokkade vormt voor de eventuele aanleg van een tramverbinding naar het strand. Dit sluit aan op onze constatering dat Openbaar Vervoer aspecten onderbelicht zijn (algemeen commentaar punt 8).

B3 Bebouwing op het Storksveld

De AVN is van mening dat het Storksveld niet bebouwd moet worden. Het is een uitvloeisel van het model De Groene Grens Plus waar de AVN geen voorstander van is. Privatisering van de openbare ruimte is van grote invloed op de beleving van natuur. Een landschappelijk woonmilieu, hoe groen ook, heeft minder waarde voor de natuur dan een groengebied of een ecologische zone. Of zoals in de Plan-MER op blz. 121 wordt gezegd “woningbouw doet afbreuk aan de landschappelijke binnenduinen. De landschappelijke samenhang vermindert”. Privatisering van de openbare ruimte heeft ook tot gevolg dat het respect voor en het handhaven van natuurwaarde steeds moeilijker en kostbaarder wordt.

C4 Recreatiewoningen aan de zuidkant van het Kijkduinpark

De AVN is tegen het bouwen van woningen aan de zuidkant van het Kijkduinpark. Ook van recreatiewoningen omdat er een grote kans is met het gedoogbeleid van Roompot dat de woningen permanent bewoond zullen worden. Bouwen op die plaats betekent verstedelijking van het groengebied, negatieve effecten op de natuurbeleving en de dreiging van externe werking op de natuurwaarde van het Natura2000 gebied Solleveld. Een zeer kwetsbaar gebied.

De redenering in de Plan-MER (blz. 102) dat woningen in een landschappelijke setting zullen bijdragen aan de sfeer van de landgoederenzone, weegt volgens de AVN niet op tegen de hierboven genoemde nadelen. In het door ons ontwikkelde alternatief Landgoed Kijkduin (zie bijlage) hebben wij de volgende criteria geformuleerd voor versterking van de landschappelijke samenhang en het landgoed:

- bieden van menselijke maat, geborgenheid, beschutting, afwisseling en diversiteit in gebruik;
- schaal- en maatvoering (aantal gebouwen, ruimte tussen gebouwen, bouwvolumes en hoogtes, grootte landschappelijke eenheden (bossen, duinen, bomenlanen, reliëf en open ruimtes));
- ontsluiting en padenstelsel, toegankelijkheid voor omwonenden tegenover semi-publiek en meer gereguleerd gebruik (internationale school, vakantiepark, golfclub);
- eenheid en stijl van straatmeubilair, architectuur, kleur- en materiaalgebruik.
